Societat | NacióDigital | Actualitzat el 27/10/2020 a les 14:30

Oriol Mitjà, el vers lliure empoderat per la pandèmia

Forjat entre metges il·lustrats i catalanistes d'Arenys de Munt, l'epidemiòleg és nebot d'un activista del PSAN i parent llunyà d'un ministre de Franco

Quim Torra i Oriol Mitjà. | @oriolmitja

Dos gossos esperen el seu amo a l'illa de Lihir, a Papua. El doctor Oriol Mitjà tenia previst retrobar-se'ls aquest febrer, però la pandèmia va capgirar els seus plans. Els gossos li encanten i formen part del seu paisatge habitual. Són una de les poques aficions que treuen temps a la feina d'aquest metge que va irrompre amb força en el debat sobre la pandèmia el febrer passat.

En les seves aparicions al programa *FAQS* de TV3, va posar en dubte que el coronavirus fos una infecció menor i que no calgués preocupar-se'n. Mitjà va defensar que se suspengués el Mobile World Congrés (MWC), cosa que es va acabar produint enmig de tota mena d'interpretacions, teories conspiratives incloses. Mitjà feia llavors un discurs que a molts els va semblar apocalíptic. Advertia que venien temps durs i va començar a advocar per un major distanciament social i el tancament de les escoles.

A partir d'aquell moment, es va convertir en un flagell per als responsables polítics i sanitaris. A mitjans del mes de març, ja reclamava la dimissió del comitè d'emergències espanyol, amb una frase que era un dard: "El país és a l'UCI i el metge que l'ha tractat ha comès massa errors". Mitjà va ser durant un temps assessor del Govern, proposant un pla que era més agressiu que el de l'Agència de Salut Pública, que al final es va imposar, tot provocant la seva queixa.

[noticiadiari]2/210589[/noticiadiari]
En realitat, la vehemència d'algunes de les seves crítiques ha fet que altres científics li hagin retret haver errat també ell inicialment, ja que quan el coronavirus ja feia estralls a Wuhan, va fer una crida a evitar l'alarma social, considerant que el seu impacte seria petit a l'estat espanyol. Davant d'una crisi sanitària que ha estat canviant des de l'inici, el criteri dels experts mai ha estat unànime. Algunes de les propostes de Mitjà han estat qüestionades per altres científics. Antoni Trilla, a l'abril, va posar en dubte que es poguessin fer milions de proves, com reclamava Mitjà, i va cridar a evitar polèmiques estèrils.

Les darreres setmanes, en què Mitjà ha reclamat fer cribratges massius universals, l'infectòleg no ha estalviat crítiques a les polítiques engegades. El 6 d'octubre, carregava contra el cap del Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències Sanitàries, Fernando Simón, tot assegurant que "no té la talla ni la capacitat per gestionar una pandèmia". I afegia: "No té especialitat MIR, no té doctorat, no ha fet publicacions rellevants".

Uns dies després, etzibava de valent contra el Govern, acusant-lo de "perillosament incompetent" i de provocar un agreujament de la situació davant la segona onada. A la consellera Alba Vergés "li falta coneixement en medicina, salut pública i la humilitat per escoltar els experts que en saben", va dir al programa *Planta Baixa* de TV3. Entrava en política i feia una crida perquè els responsables polítics no mantinguessin el seu càrrec després de les eleccions del 14 de febrer. També va afirmar que des del Govern s'havia frenat un pla del secretari general de Salut, Josep Maria Argimon, una cosa que aquest va desmentir.

Polèmica i bel·ligerància

Mitjà va protagonitzar també una enganxada amb la periodista Laura Rosel, que l'havia criticat en l'editorial d'*El Matí de Catalunya Ràdio* per considerar que els atacs al Govern eren injustos. En una entrevista amb Rosel uns dies després, el metge tornava a la càrrega i reclamava una estratègia més intensa, amb "testeig massiu o focalitzat".

També va explicar que va rebutjar un càrrec no polític amb rang de conseller. I en va culpar ERC, soci de Junts per Catalunya (JxCat) al Govern. El president Quim Torra l'havia convertit, durant un període, en assessor de Palau, un fet que havia generat tibantors amb els republicans. De fet, Mitjà ja havia exhibit amb anterioritat simpaties per l'espai polític de Carles Puigdemont. El seu nom va aparèixer a manifestos de la candidatura de JxCat a les últimes eleccions europees, i també en les municipals a Barcelona. Però ell va desmentir públicament que l'hagués signat.

Mitjà s'ha situat al bell mig del debat entre especialistes, però també amb responsables polítics -i fins i tot amb periodistes- sobre com entomar la crisi pandèmica. Ningú li nega vàlua científica ni brillantor acadèmica. Però la bel·ligerància de moltes de les seves crítiques, que sovint concreta sobre persones determinades, incomoda molt i han estat considerades errònies per persones de l'àmbit científic. Mitjà també compta amb el suport de molts seguidors. Però qui és i d'on ve aquest infectòleg que ha aconseguit que moltes disputes sobre la pandèmia es moguin entorn d'ell?

Un bressol de metges

Mitjà es va forjar en una família de metges d'Arenys de Munt, cultes i benestants, de quan el metge era una institució en un poble. La figura que ha impregnat més la història de la família és l'avi, Jordi Mitjà (tots els fills grans es diuen Jordi entre els Mitjà), un home carismàtic i compromès amb el país. Molt abans que es creessin els CAP, la casa del metge era també la seva consulta i allí anaven els pacients d'Arenys. El pare d'Oriol, Jordi Mitjà, va continuar la tradició familiar i va estudiar medicina. També és metgessa la seva mare i quatre tietes.

Activistes antifranquistes

El catalanisme ha configurat el sentir polític de la família, on alguns dels seus membres han estat

propers a l'antiga Convergència Democràtica, o militants, com un dels tiets d'Oriol, Albert Mitjà, que va ser director general d'Energia i Mines. D'altres van militar en l'esquerra independentista, com el malaguanyat Xavier Mitjà, que va militar al PSAN i a l'MDT, va ser activista contra la dictadura i fou detingut en diverses ocasions, sent torturat per la policia a Via Laietana. Xavier Mitjà va ser també un dels que va impulsar la consulta del 9-N.

I és que Arenys de Munt té una forta tradició catalanista. En les municipals del 1979, va ser dels pocs municipis on va guanyar ERC i dels primers pobles on va ser derruït el monument local als "*caídos*". El 2009 s'hi va fer la primera consulta local independentista i després en vindrien centenars. Els Mitjà entronquen amb aquesta tradició i són una família molt polititzada.

Nét d'un rector i nebot nét d'un ministre de Franco

Per part materna, Oriol Mitjà és net del bioquímic Vicent Villar Palasí, que va ser el primer rector de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), creada el 1968. I germà de qui el va nomenar, el ministre d'Educació José Luis Villar Palasí. Aquest, enquadrat en l'anomenat grup dels tecnòcrates del règim i amb bones relacions amb l'Opus Dei, va assajar una reforma de la universitat i va elaborar la Llei General d'Educació, que va obrir la porta per primer cop a l'ensenyament del català, el basc i el gallec a les escoles. Enmig de l'extensió de les protestes universitàries, els Villar Palasí van intentar un equilibri impossible entre el règim i una obertura. El 1973, van ser tots dos substituïts.

Mitjà va créixer en una família molt exigent amb els fills, als quals se'ls reclamava excel·lència acadèmica. Molt introvertit de petit, va complir i va ser un estudiant de matrícules, llicenciant-se en medicina a la Universitat de Barcelona (UB). Però va trobar la seva veritable especialitat lluny de casa. Atret per les "malalties de pobres", es va formar com a infectòleg.

Vèncer el pian

La seva estada a Lihir, a Papua Nova Guinea, va ser decisiva en el seu camí professional. Des d'aleshores, el seu nom estaria vinculat a la lluita contra el pian, una malaltia infecciosa crònica que afecta la pell, els ossos i els cartílags. La seva tasca de recerca -descobrir que una sola dosi d'azitromicina podia derrotar el pian- van facilitar que l'OMS avancés decisivament per acabar amb la malaltia. Mitjà va fer una altra descoberta: el que més l'atreia era estudiar les estratègies de control de les infeccions en comunitats pobres. Per aquesta feina va obtenir el Premi Princesa de Girona del 2013 en investigació científica i el Premi per la Pau de l'Associació de les Nacions Unides.

El nucli del seu treball ha estat la reutilització de fàrmacs ja comercialitzats per combatre noves infeccions, treballant amb molècules que ja existeixen. Una recerca que té un cost més econòmic que la de les grans farmacèutiques, amb les quals l'epidemiòleg se sol contraposar. És en l'àmbit de les malalties pobres on ha excel·lit el seu treball, reconegut l'any passat amb una de les prestigioses beques que atorga el Consell Europeu de Recerca. És també assessor tècnic de l'OMS. Vinculat durant un temps a l'Institut de Salut Global, ara fa investigació a l'Hospital Germans Trias i Pujol.

Reconeixements no li han faltat a l'epidemiòleg, a qui alguna vegada els focus mediàtics han fet caure en la temptació. L'afany d'incidència ha jugat més d'una mala passada a aquest científic que voldria jugar i guanyar diverses lligues alhora. El noi introvertit volia dir-hi la seva i a fe de Déu que ho ha aconseguit. Mentrestant, els seus gossos de Lihir hauran d'esperar.